

TELEGRAMUL ROMANU

Nr 70. ANULU XV.

Telegraful este de două ori pe săptămâna: joi și Duminică. — Prenumeratul se face în Sabiu la expeditia foiei pe afara la c. r. poste, și bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditia. Pretul prenumeraturii pentru Sabiu este de anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

tru provinciale din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri straine pe anu 12 pe 1/4 anu, 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru între 1 ora cu 7. cr. și 1/2 ora, și pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, în 31 Aug. (12 Sept.) 1867.

57 Sabiu 30 Augustu.

Diuarele unguresc din patria se ocupă în direcție din urmă și cu organizarea terei său mai bine cu proiectul ministrului de justiția în privința aceluia. E vorba după Kol. Közl. ca ce să fia cu forurile de apel? și pune alternativă, că său să fia de acele trei și adica unul în Clusiu, altul în M. Osorhei și altul în Sabiu, să numai unul pentru tota tierra — în Clusiu.

Ceea-ce ne interesează pre noi mai mult de astăzi din tota afacerea e, ca diuariul pomenit afirmă în mai multe renduri, că de dreptul istoric nu vrea să se dețină. De altă parte din alternativă de mai susu se vede, că la casu candu ar fi că fundul regiu să aibă unu foru apelatorial (Obergericht) întrui sine, atunci trebuie cătoate trei națiunile regnicolare dinainte de 48 să aibă unul. Nu scim cum să intielegem aceste trei foruri; dar după alte premissă apoi ne temem, că acele voru fi să se intielegă asi: unul să-l aibă magiar, lângă care se fia lipiti și român în Clusiu; altul secund, lângă cari să fia lipiti și român în Osorhei și alu treilea alu sasiloru lângă care se fia lipiti și românii, în Sabiu. — Cine împarte parte-si face e disă proverbului. Credem însă că impartirea aceluia poate să placa ori și cni, nouă românilor însă nu va să ne causeze vreo mare bucurie.

Proiectul ministrului de justiția în privința aceluia trebuie să aibă, de către nu altă considerație, terenul pre care se află și din punctul său de vedere să fia cautat și consecuente. De către însă e vorba a mai avé în privința aceluia și altă considerație apoi trebuie să fia cea a economiei, carea se poate imprenă cu cea a egalei indreptățiri: creandu-se unu foru apelatorial pentru tota tierra cu considerarea naționalităților române, magaro-secuie și sasesci de o potriva. Ieră de către aru iertă economia terei trei foruri, atunci crezese pentru fia-care națune unu foru, luându pre cea magaro-secuia intr-un'a.

Ideile moderne suntu frumoase. Din ele lucește de multe-ori idei sărbe splendide, precum egală indreptățire și alte de felul acesta; însă „spiritul voiescă, dar trupul e debilu (slabu)“ dice scriptură și asi se intemplă și cu egală indreptățire candu ea să se prezintă de odată cu dreptul istoric înaintea oménilor, cari cu minte și cu anima suntu mai multu ai trecutului; egală indreptățire devine atunci o luna palida, cari începe să dispară înaintea sărelui loru ce-lu vedu și-l cauta în dreptul istoric.

Ei! aceluia o facu strainii și acum să ne întrebă ce se face la noi?

Se facu și la noi destule, pre cari pentru a nu înnoi durerile le trecem cu vedere și pre cari le contragem în aceea, ca o parte din noi, ferindu-se de actunile acele, ce aru face onore ori cărei inteligenție, cauta în lucruri mici a fi mare și puternica.

Acesta e în vre-o căteva trasuri activitatea la noi, carea se pare a nu avé alta de scopu decât a paraliză pre cei ce aru voi sa lucre și mai tardi sa dică totu acelor: eata ca a-ti adusu națunea în nenorocire.

Amu pusu în cele de mai susu doce imprejururi eterogene ună lângă altă și aceluia cu scopu, pentru că să fia evidentă pentru ori și cine, ca în ce stadiu pressantul alu desvoltărilor constitutivale ne astănu și de alta parte cu ce lucruri se occupă o séma de puteri, cari aru fi chiamate ca lângă studiele loru făcute să impreune o seriositate barbatescă, cu carea sa intempine ori ce asuprire ce aru voi a ne mai amenintă demnitatea națională.

Cătu pentru cestiu de la care amu pornitul noi dicem ca suntem datori națunei a fi cu luare aminte la asemenea casuri și a nu le lăsa să trăca preste capetele noastre. În coloanele acestei foi amu atinsu în vre-o două renduri, nu de multu, și cestiu de împărțirea terei și a universității naționale. La aceste ocazie ne-amu pronunciat în inteleșulu principiului statorit în tota lumea civilisată, alu egalei indreptățiri, și pre lângă aceea, în inteleșulu reformelor ce trebuie să le aduca tempul cu sine după cum se schimbă trebuințele unei tieri.

Din căte cestiu și vedem însă nu putem să dicem ca se observă nici unul nici altul din aceste principii; ba pre lângă cele de mai susu ne vedem constrinși să adauge că nu scim, de către că se alipeau asi strinsu de legile din 1848 se mai tinu de ele. Părările emise în publicu prin diuarele biserică și de alta parte să ventileaza cestiu de concordatul totu cu mai multu interesu. Despre cestiu din urmă aflatu ca de Hübner va călători cătu mai ingraba la România cu insarcinarea de a miscă pre curia la concesiuni și la o revisiune aducă a concordatului.

Pentru acum dară nu mai dicem altă decât: atenție, energia și dreptate!

Evenimente politice.

Sabiu, 30 Augustu.

Incepându și de astă-dată cu delegațiile ne marginimă să spune că Pesti Napo vorbesc despre linia fundamentală a planului celu mai nou despre împărțirea sarcinelor între ambe părtele imperiului în următorul mod: Regimul va subveni bugetul anului 1868 și din acesta se va vedea că erogatele comune, luându afară cametele dela detorie statului, facu 100 milioane. Din aceste 100 milioane aru luă Ungaria 28 procente, va se dica 28 milioane. Rubrică „detorii de stat“ va face 150 milioane și fiinduca o parte din camete trebuie să se platescă în argintu, 160 milioane, de unde 24 milioane nu se voru întrebuinta la platire de camete, ci la amortisarea capitalului, asi incătu pentru camete voru fi de lipsa 136 milioane. De aici se subtragă contribuția de couponi 6 milioane; mai remainu dara 130 milioane. In sumă aceluia se cuprindu însă și cametele acelor imprumuturi, cari pre Ungaria nu o interesă neci în unu modu, și asi dela cele 130 milioane trebuie să se mai detrage 30 milioane pentru camete de acele, la cari Ungaria chiaru și din punctul de vedere alu echipătării nu poate să participe. Sarcina detoriei în camete, ce aru venit a se împart aru mai fi numai 100 milioane și aci se poftesc că noi sa luăm asupra-ne unu patrariu dintr'ensă adica 25 milioane. Amu plăti asiada pre anul 1868 53 de milioane. Trebuie însă să se mai luă în considerație inca o impregiurare.

„De către sarcina detoriei de statu, după subtragerea subtragendelor, face inca 130 milioane, din cari noi luăm asupra-ne 25 milioane, nu poate nimenea crede că cecalalta parte a imperiului va luă asuprasă restul intregu de 105 milioane. Va ramane dară la tota intemplarea o sumă, carea să se va putea acoperi numai pre calea de imprumuturi nouă și asi o parte din sarcina ce va rezulta de aici trebuie să o luăm și noi asupra-ne; său că sa se caute că acestu deficitu intregu să se acopere prin presă notelor de statu, — pre cătu se poate numi acesta o acoperire. Cele 53 de milioane s'ară pută immulti cu unu său două milioane. Acesta e planul deocamdata, care celu puțin pentru anul 1868 să ordine taliter qualiter cestiuile flotante,

a căroru deslegare definitiva se va amâna apoi numai pre vre-o căteva luni. —

„N. Fr. Bl.“ în revistă politica spune că în unele cercuri se cogea la redeschiderea senatului imperial. Diu'a însă inca nu e determinată.

Scirea că Carlos de Auersperg aru fi primitu formarea unui cabinetu se deminte din mai multe părți. Acum însă insarcină fama pre Dr. Giskra cu o atare missiune; N. Fr. Bl. însă reduce prezenția Drui Giskra în Vienă numai la scirea despre redeschiderea senatului imperial, ieră despre insarcinarea cu formarea unui cabinetu pentru Transilvania nu scie mentiună făcia nimică.

Două lucruri au venit pe tapetul opiniunii publice în Vienă acum de curendu și adeca: în o adunare de invetitori s'a pronuntiatu despărțirea scolioi de biserică și de alta parte să ventileaza cestiu de concordatul totu cu mai multu interesu. Despre cestiu din urmă aflatu ca de Hübner va călători cătu mai ingraba la România cu insarcinarea de a miscă pre curia la concesiuni și la o revisiune aducă a concordatului.

Nu scim incătu suntu basate pre adeveru telegramele din Satu Mare și din Sobolci, ambe comitate în Ungaria, la Magyar Ujság, după care se afirma, că din numitele comitate s'au tramisu adrese de incredere lui Kossuth. Comitetul comitatensu din Sobolci au declarat și confiscarea unui număr alu diuariului Magyari Ujság de ilegală. —

„Situation“ unu diuariu francez surprinde lumea cu publicarea unui tratat de alianță oferit din partea Prusiei, Austriei. Acestu tratat să-l fi oferit Bismarck Austriei inainte de întrevaderea monarhilor la Salzburgu. Ideea principală a tratatului se cuprinde în unu compromis reci-procu, în urmă căruia Prussia lasă libera acțiune Austriei în Orient și cere, că Austria să lasă mâna libera Prusiei în Germania. Austria cere în inteleșulu presupusului tratat că Prussia să respecte independența și suveranitatea principilor germani și teritoriele anectate afară de Schleswig-Holstein să le dea înapoi. Prussia să aibă asiada diplomati și milita tuturor statelor germane cu dreptul de a reprezenta Germania în afară. Cu condițiunile aceste aru intră totă statele de media-di ale Germaniei în federatii și regele Vilhelm aru fi atunci recunoscut de Imperatul alu Germaniei. — Diuarele din céri scótemu aceste adaugă și aceea, că totă scirea aceluia e o inventiune culezată. —

Diuariul de Geneva aduce sciri despre armă nouă în Francia și despre procurarea de proviantă și cai în catăimi forte batătoare la ochi.

Din Spania vinu sciri contradicătoare. Pre cindu unele arata revoluționea în stadiul de a-si dă suflétul, altele spunu că revoluționea crește și că dilele dinastiei bourbonice suntu numerate. Ideea de a se uni totă peninsula iberica (Spania și Portugalia) sub Regele Portugaliei se dice ca are sian-selo cele mai bune.

Evenimentul dela Ruscicu, despre care amintisem in vre-o căteva cuvinte în nrulu trecutu, poate să traga urmări grave după sine, în cari poate fi incurcata și Austria, pentru a consiliu c. r. austriacu au datu voia autorităților turcescă a persecută pe teritoriu austriacu (pe vaporul Germania) supusi straini. Consulul rusesc din Ruscicu și-a trase flamură; ieră regimul Serbiei a datu unu protestu asi de energică, incătu sămena cu unu ultimatum. Ansă si-a luat dela nerespectarea passaportului serbescu la unul din cei doi ucisi (după altii la ambii) pre vaporul Germania. Mihai Pasi a să fia persecutat pre ucisi la o simplă denunțare a unui arménu din Brăila.

„Arcadi“ o naia grecă carea străpurtă voluntari munitiune și alte proviantă în Cretă și de acolo creștini fugariți de turci la a 24-a cursină s-a stricată de naia turcescă „Izzedin“ la 20 Aug. n.

Din București așlămu că ministeriul său s-a exprimat, ca program' sea va fi calea trasei de predecessorul său, adică va urma respectând legile etc.

Pentru înaintarea poporului.

(Capetu)

E sciu, că școală populară e institutul public de cultivare a poporului, carea pre cătu de însemnată apare la primă privire în asemănare cu alte institute mai înalte, ea totuși este unul din cele mai momentoase institute la o nație, școală populară se ocupă cu primele dezvoltări și deprinderi metodice a puterilor omenești, precum și cu cultivarea preparatorie a acelor cognitii și abilități, ce parte su indispensabile pentru tolu insulă (scrierea, cîtearea și computul), parte facu minimul din cultură generale receruta pentru clasă a poporului. Școală populară are de a se sprința pentru cultură fundamentală de creștin bună, carea e necesaria pentru ajungerea destinației temporarie și eterne; pentru cultivarea puterilor spirituale ale junimei prin instrucție și educare; mai încolo pentru întărirea puterilor intru practicare moralității religiose, dără totu deodata și pentru perfectuarea puterilor corporale. Scurt: școală populară are de problema propriă cultură umană; ea pune baza la edificiul a totă cultură, pre care base apoi fia-care pote sa edifice mai departe, alegându-si profesiunea, care-i va place și va fi în stare de a o purta. Școli bune populare su sorgentele a totă moralitatea, su fantană, din care curge necurmată adevărată putere de viață a poporului, biserică și familiei. Spiritul unei școli bune purcede dela învățătorulu bună, instrucție cultivatoare de spiritu pote purcede numai dela unu învățătoru cu spiritu cultivat; pentru ca elu nu mai în acel gradu pote influența cultivandu, în carele insusi e cultivat.

Chiamarea învățătorului de a instrui și educă omeni e momentoasă și sublimă; și deca omul e creatură cea mai nobilă, cea mai eminentă, atunci și instrucțiea și educare, atunci cultivarea omului e cea mai momentoasă afacere. Demnitatea învățătorului depende dela imbinarea conșientioasă a chiamării sale; dela ea depende și buna starea și fericierea

poporului, precum și puterea statului. Acestu a-deveru lu cunoscă Lord Brougham, candu eschisă-mă inca 1828 în parlament: „Invențatorul e dominantul epocii noastre; alfabetul său e mai puternic, decât baionetul soldatului!“ Acestu e adeveru, demnistrat și în tempurile mai prospete.

Chiamarea învățătorului e momentoasă și sănătoasă, dar și oficiul lui e greu. Detori' lui nu e numai că instructorul se instrue pruncii ce însemnează probitate, virtute, moralitate, ci că educatorul totu de odată trebuie să-si facă din ei oameni practicatori de acele virtuti, oameni prohi, morali, religiosi, prudenti, apti pentru societatea în carea au de a intra. Diversitatea obiectelor, multimea lor, de cari trebuie să fie cunoștări; diversitatea discipulilor cu privire la etate, capacitate și temperament, preindu dela învățătorului diligentia continua, iubire și pacientie, precauție și inspectiune prudente.

Acestea-su greutăți, ce stau în puterea învățătorului de a le invinge și de a preveni defectele, ce aru rezultă din neglijența sa. Dinaintea unui învățătorului bună greutățile dispara și rezultatul doritul face să-si uite ostenel'a. Potu însă sa fie alte pedeci, ce potu impiedica înaintarea unui popor, a căroru delaturare nu sta în puterea învățătorului nici a unui său altui, ci în colcurarea tuturor, și despre cari e de dorit că sa se delature pre incetul, pre unde se voru fi afundă.

Atari pedeci suntu:

1. Unde localurile i-su prea strimate și necurărate, cătu pruncii nu au spatiu de ajunsu pentru a siede fără de a conturbă totu într-ună liniscea receruta pentru instrucție cu succes; chiaru învățătorulu i-si perde totu curagiul de a-si putea imprimă detori' după cuvenintia. Școală e a două biserică; deci și trebuie să fie destul de mare, că sa pote încapă toti pruncii detori de a frecuentă școală; școală cu curatieri și liniscea trebuie să servescă de mustăa pruncilor pentru totă viață.

2. Unde prin comune nici ca se află școli, adică nici edificiul, nici învățătoriul; ce pote sa fie atât din micimea comunei, cătu și din neglegerea ei, respective acelor increzintări cu condură ei.

3. Destulu de mare pedeca e acea impregiurare, deca pruncii detori de a frecuenta școală, nu e frecuentea său nici decât său forte putnu și neregulat. În atare impregiurare castigul nu e nicăi, și deca nu se astringu parintii a-si tramite pruncii la școală prea usitoru se nasce în poporul neprincipioru judecată falsă, ca școală nu e pentru elu, ci pentru in-

veiatoriu, pre care elu e șefiorul a-lu tine; și de aci, pre unde nu suntu salarii fipsate, interesantu-se pulinu de școală, și alegu de învățătoriu pre celu mai estinu, apoi de cuașificare lui pulinu i-pesa.

4. Totu piedeca însemnată e și acea imprejurare; ca multi cu posessiune în comună, adică în locu nascuti, umbla și primesc oficiul învățătorescu numai că unu mijloc de caciugă bună, că sa-si pote mai bene purtă economia sa, ear la imbinarea detoriei sale cugetă atâtă cătu se nu pote dîce nime, ca nu a fostu învățătoriu.

5. Ună piedeca forte însemnată pote sa fie și aceea, deca învățătoriul are defecte multe morale și intelectuale. Arătătă, nesubordinatul, respingere a ori ce învățători bune, ambicioză despotică în școală, ună purtare nedemnă, scandalosă, nesciuntă, lenea, neabilitatea, neconsiderarea conșientelor învățătoresci, cari contribuesc forte mult la cultivarea mai departe pedagogica a învățătorilor; aceste și alte defecte totu demnistră cănu e în stare de a corespunde chiamărci.

6. Nu numai că impedează pre învățătoriul dela imbinarea conșientioasă a oficiului său, dar chiaru nu se potu rezolvă a primă acăstă sarcină, acăsa afacere salutară oameni apti de a o purta și a areă progresu din cauza aceea, ca nu potu sa ésa, sa traiescă după ostenel'a sa în școală. Învățătoriul trebuie să traiescă pentru școală, dar apoi se ai și cu ce trăi după ea! Cu ce si va tine familiă, deca va avea? cu ce sa-si crește pruncii, ce venitoru va speră pentru ei? Aci cauta să dé și după altu caciugă, ca ce vede, ca după școală, după ostenel'a sa nu pote viață, și cautandu-si alte oportuniuni școală remane indereptă și progresul inca și cauta locul.

S. T.....

Riu Sadului 23 Augustu. Onorata Redactare! In nr. 66 alu „Tel. Rom.“ sub rubrică „Conferinție învățătoresci Sabiu 9 Augustu“, ceteam că în siedintă a treia punendu-se la rendul său întrebarea: „In ce armonia se află respectivele autorități scolare cu învățătoridu“, învățătoriul din comună nostra Ilie Vladu aru fi reportat că Preotul nostru, pentru că sa pote pune pre fiul său învățători cercă alu delatură pre densulu (Ilie Vladu) neavându nici unu drept la această.

Subscrisă Eforia scolară în interesul adevărului se simte indatorată a marturisi în public, că pre învățătoriul amintită mai susu carele se află acum de cinci ani în comună și pre lângă aceea e

FOLIOARA.

Despre poesiă română.

II

Condiția ideală a poeziei.

(„Convorbiri literare“)

(Urmare din nr. 59.)

Si aci, că în toate chestiunile ce se referă la natură limbei, poesiă populară ne poate servi de model. Cităm că exemplu frumosul poezie din România mica Oltule, Oltetiile.

Oltule, Oltetiile!

Seca-ti'aru pirale,
Sa crășea dudae,
Sa trecu cu picioarele.

Oltule, riu blastematu,
Ce vîi asiă turburatu?
Ce te repedi că unu smeu!
Si-mi opresci pre Nitiulu meu!

Schimba-ti, schimba-ti apele,
Slabesc-te virtejele,
Sa-ti vedu petricelele,
Sa trăea fetițele.
Sa le speli picioarele,

Eaca neic'a! — Nu e neic'a!
Ca de-aru si venită neicuia,
L'aru si cunoscută leicuia.
Bine, bine, nu e neic'a!

Ventule, du-te de-i spune,
Ca zabavele nu-su bune,
Ca Floric'a duce dorulu
Si i-a 'ntielenițu ogorulu.

Vino Nitule baete,
Ce faci lelea sa te-astepte?
Busuiocul a negritu,
Rosmarinu-a 'ngăbenită?

Lelea plângă, se jelesce,
Nimeni n'ro mai ingrijescă,
Vino Nitule baete,
Ce faci lelea sa te-astepte?

In totă poesiă nici unu diminutiv nu este naturalu său fortat din cauza rimei. Petrele—fetele săru fi rimat mai bine decât petricelele—fetele, de-si amendoue nu suntu rime curate; și neic'a—leic'a eră o rima totu asiă de buna că neicutia—leicuia. Diminutivele suntu dără aci numai desmierdări populare.

O alta regula negativă ce se poate învăță din același punct de asemănare între poesie și passiune, este: că poetul să nu-si injosescă obiectul. Dispoziția poetică se înalță preste sferă de toate dilele; poetul trebuie să o mențină la același înaltimă și să nu o cobore într-o nivelă inferioară. Cea mai mare atenție merită în același privință alegera cuvintelor; unu singuru cuvintu comună este în stare a ucide totă impresiunea frumosului, și același cu dreptu: fiindca o asemenea injosire din partea poetului probăza, că eră insuși lipsit de entuziasmul poetic pre care aru voia să-lu descepele în noi. Si vis me flere, dolendum est prium ipse tibi, dice Horatiu în epistolă sa către Pisoni.

lubeam cu fragedime o jumă pentru care
Viéti'a mi-asi si dat'o; dar vai! o amu perdu!
Sa fiu iubit de dens'a doream cu infocare,
Dar tó' a mea sperantia că ventul a perit.

O cătu parea de dulce sublimă și sarutare
Eramu nebunu de dens'a, nu mintiu, o amu iubit, etc.

Me costa c'am perdu'o, me costa până la viață, etc.

Ce asunetu me stăresce
In a noptii grea tăcere?
Mama buna, en privesc
Cine alin' a mea durere? etc.

De cand n'avui convenire
Cu tine, frumosă dina,
Anim'amea, de perire
Nu-mi resare di senina.

Angerul vietiei mele:
Tu esti frumosă dieția!
Tu între superări grele
Alu meu limanu, porumbită!

Amoru'n pieptu sbocotesc
Si poftescă doftorie,
Dar nimic nu-i folosesc
Făr' tu! — ori cine sa vie,
etc.

Se intielege de sine, că injosirea este ceva relativ. Totu aterna dela nivelă pe care te pui. Cutare cuvintu este permis într-o poesia populară, fiindca același începe cu expresiuni ordinare și apoi se înalță în sferă poetică; pe candu același cuvintu în mijlocul unei versificări distinse injosesc și ucide frumosulu. Farmecul poesielor populare e distanță relativa între ideile de rendu, care servescu de fondu și între subită nobletă de simțimentu, care strabate și se înalță peste densele *). Din contra poesiele cele reale de salonu au unu fondu de cuvinte alese, de simțimente cu pretinția de a fi destinate, și deodata din înaltimă lor artificială te arunca căte unu cuvintu în injosirea de toate dilele, care acum ti pare indoită de comuna.

Unei poesii populare i este permis a dice:
Frundia verde de pipera!
Deca nu e unu misteru
Ca esci Dumnedieu in ceru,
Da-mi si mie ce i-li ceru;
Ca nu-ti ceru vr'una lucru mare

Sa-ti fia cu superare,

*) De aci se explică profundă impresiune, ce produc scenele populare din dramele lui Shakespeare, cu totu cinismulu lor.

ginerele Preotului nostru, singrul Parochu in comuna, nu s'a incercat nimenea alu delatură din comuna. Totul e, ca vediendu esori'a, ca densulu incepe a fi mai lasatoriu fatia cu ciamarea sea, de cum eră mai inainte, l'a dojenit, ca déca nu se va indreptă se va vedé silitu a-si caută pre câlile cuvenite altu invetiatoriu. Acést'a insa s'a făcut din partea subscrisei esorie si nu din partea Preotului;

ceea ce ne rugâmu a publică in colonele stigmatului dñuerig „Telegrafulu Român“ la cea mai de aproape ocazie, pentru că sa se delature ori-ce prepunere asupr'a Parochului nostru, ca aru lucră in contra prescrișorului mai inalte in afaceri scolarie.

Eso'i'a seolei comunale

Sierbu Hó dre a.

Vasili Bogdanu.

Stanu Muntoiu.

Ioann Cândea.

Principatele române unite.

Cetim in Romanulu unu articulu intitulatu : „Diuarulu serbescu „Vidovdan“ din carele estezatu urmatorele :

„Numai de Serbu Românulu n'a avut neci odata a se plange; numai contr'a Serbului n'a avut neci odata a luptă; numai Serbii au remas statornici in simpatiele loru pentru Români.“

Aceste suntu cuvintele unui scriotoru din Bucuresci, vorbindu de Români si de Serbi. Aceste cuvinte suntu confirmate de istoria la ori care pagina a ei si prin documente irecusable.

Acestu faptu lu luâmu că punctu de plecare alu cugetărilor nôstre si care le 'ncepem printr'ură cestiu' insemnata.“

Dupa acést'a face o espunere istorica, dupa carea autorulu articulului i-si pune urmatoreea intrebare :

„Dar positiunea nostra actuale ?

Acësta positiune este astfelu incătu inemicii naturali ai Serbiloru nu suntu amici Romanilor, si inemicii loru suntu si ai nostri, totu cu aceeasi inversiunare. Este totu acelu elementu său mai bine, suntu totu acele elemente cari contin intr'en-selgermenulu de veninu pentru ambele state ale Dunarei de josu. Si se insemnâmu bine ca acësta ostilitate ei n'au meritat'o de locu ; acësta ostilitate s'a declarat contr'a nostra pentruca doriamu sa ne pastrâmu neatinsa individualitatea nostra naționala, precum ne-a dat'o Dumnezeu, si pentru suitemu de stulu de tari pentru a o mantine contr'a ori căruia

inemicu. Ei suntu toti inemicii nostri pentruca suntu nedrepti si pentru ea desperéza de a pulé se atinga scopulu loru pe calea justitiei.

Ei bine, aceste raporturi nu suntu de natura a face că ori-ce patriotu serbu sa fia amicu natural si prin acëst'a amicu credinciosu alu poporului român? Si pre de altă parte nu trebuie sa se inspire ori-carui român ce si iubesc patri'a unu interesu sinceru pentru ori-ce se atinge de serbi? Da, fără indoieala. Positiunea nostra este astfelu incătu trebuie sa ne ajutâmu unu pre altii din tòte puterile nôstre déca voim sa esistâmu si sa sunu liberi.

Comunitatea de interese vitali, stabilita de Provedintia intre cele dòue națiuni autonome pretiermuri Dunarei de josu, eata cau'sa solidaritătiei nôstre in trecutu, si, totu de odata garant'a nostra pentru tempii viitori. Nici o passiune nu ne stimulează, si passiunea singura aru putea turbură simtimentele nôstre cele pure. Noi nu avem alta aspirație decâtua aceea de a face sa reinvia tòte drepturile nôstre neprescriptibile, si aceste drepturi suntu identice pentru serbi si pentru români.

Sa constatâmu dàra ca faptulu pusu inainte de scriitorulu român, se prezintă cu totulu natural, si precum nici odata in trecutu serbii n'au făcutu nedreptate romanilor asemenea nu le voru face nici in viitoriu.

Câile nôstre suntu acelesi ; sa urmâmu acele cai unindu-ne puterile, si dreptulu nostru va fi curonatu cu cele mai frumose flori ale succesului.

Natur'a epocii actuale, logic'a trecutului, nevoie nôstre in venitoru, totu ne legă unii de altii cu nesce legature ce nu se potu destinge, intr'o solidaritate sincera si solida.

Vomu castigá victoria in hoc signo.“

Varietati.

(+) Excelenția Sea Arhiepiscopulu si Metropolitulu gr. cat. Alessandru Sterea Silutiu, dupa-cum vedem din telegramele Gazeletei si Concordiei, au reposat Sambat'a trecuta la 6 ore diminu'tia. Immormantarea dupa acelesi sciri a fostu Marti diminu'tia la 10 ore. Fia-i tieran'a usiora !

* * * Unu emis u ministerialu va esit cătu de currendu dela ministeriulu de justitia, prin carele se va scote din vigore regulamentulu ce a esistat pâna acum in privint'a aduocatilor si se va concede purtarea libera a advocationi, dupa normele ce existu in Ungaria. (Tel. la Hr. Ztg)

* * * A legeri pentru dieta. In Mociu s'a realesu Iosifu Hosszu de deputatu la diet'a din Pest'a cu 366 voturi. Contr'a candidatu a ayutu pre Inczedy.

* * * „Hrm. Ztg.“ spune in dòue renduri ca s'a inceputu siedintele consistoriale la Metropoli'a gr. or. Siedintie consistoriale se tînu si preste anu insa aceste ce se tînu acum suntu ale consistoriului apelatorialu, care este alu dieceselor tinatoare de metropoli'a intréga si cari se deosebescu de ale consistoriului diecesanu.

* * * „Sieb. Bl.“ in o corespondintia originala din Bucuresci amintesce intre alte, ca in dñuerie francese se afla alusuni cari nutrescu scirea, ca Roman'a se va dâ Austriei dreptu compensatiune.

* * * Tribunale superioare „Kol. Közl.“ vorbindu in mai multi articuli asupr'a elaboratului ministeriulu de justitia despre procedur'a cea nouă unguresca nu se multiamesce cu dòue tribunale superioare in Transilvani'a, la Muresiu Osorhei si Sabiu. Arata disproportiona cea mare, candu unu teritoriu de 165 mile a fundului regiu cu 306,851 susete sa aiba unu foru apelatorialu pentru sine, pre candu 872 mile cu 1.567,682 susete sa aiba ierasi numai unu foru apelatorialu. K. K. recunoscere dreptulu istoricu alu fundului regiu de a ave unu foru deosebitu in a-faceri de procese, intru cătu oficialii i-si voru trage lefile din cass'a loru naționala ; déca insa acesta se platescu de statu, atunci apoi e unu pre-judetiu, pentru ca dupa usulu celu vechiu nu numai teritoriu comitatensu, dàra si celu alu scaunelor secuiesci si avé forul seu deosebitu pentru instanta a dòua. De cam-va vrea ministeriulu a respecta la organisare dreptulu istoricu atunci sa institue nu dòue ci trei tribunale superioare si adeca unulu in Clusiu, altulu in M. Osorhei si alu treilea in Sabiu. Nu se potu trei, atunci sa se institue numai unulu pentru Transilvani'a.

* * * Emissari. „K. K.“ se certa cu „G. Trans. pentru emissari rusesci si celu dintâi afirmă, ca si acum umbla prin tiéra doi, speră, ca se voru prinde si se va pune capetu agitatiunilor loru. Déca suntu său nu suntu emissari prin tiéra nu o putem sci ; amu avutu insa ocazie a vedé pre omeni parte de aici din tiera, parte din tiéra invecinata (Roman'a) impedeceati in afacerile loru pâna candu s'a constatatu identitatea loru. Aru fi forte neplacutu, candu omenii nostri, cari au atatea afaceri in tierile invecinate aru fi prinsi sub cuventu de emisari unguresci său austriaci si impedeceati de

Neci nu ceru vr'o bogatia

Cá sa-ti fia cu mania :

Ci-ti ceru pe dragut'a mea,

Care m'amu iubitu cu ea

Din vers'a copilarésca ,

Din colib'a parintescă.

Fraudia verde flori de socu !

Bata-lu crucea de norocu ,

Ca totu umbla in gropi dandu

Si nu da la toti pe rendu,

Unii cere bogatie,

Elu le da dragulie-o mia :

Unii cere flori de crini,

Elu le da manunchi de spini.

Nu mai e norocu in lume,

Si-a perduto si elu de nume !

Dar unei poesii de salonu nu-i e permisu a se intitulá „gén'a de lacrimi“ si apoi a dice :

Gén'a-mi de lacrimi e cá o salba,

Ardete-aru foculu, demonu spurcatu ! etc.

Séu cum dice altulu :

Earasi amu vediutu-o, mare Dumnedieu !

Si ear in durere e sufletulu meu.

Inim'a-mi arde, templele-mi batu,

Sufletulu meu sbóra, parca suntu turbatu !

Séu cum dice Andreiu Muresianu in „Unu remas bunu dela Brasiovu“ :

Remaneti, basti invechite,

Ce adesu ve cercetamu,

Pe-a vostre ruini turtite

Dómne ! multu mai cugetamu,

Ca asemenea ursita

Va fi mie renduita !

Tempa, *) frumosa Síone !

Pe-alu teu versu candu me suiamu

Cá in nescari vii icone

Totu tînutulu revedeamu !

Óre lasá-m'a crud'a sorte

Sa te mai cal cu pán la mórt'e !

Dar la ultimulu gradu de injosire s'a coborit u unu scriotoru, a căru versuri cuprindu exemplu miraculose pentru totu ce este neieratatu in poesia. Ne marginim a estrage pentru casulu nostru căteva renduri din o balada a sea, intitulata :

Triumful amorului.

In natur'a tóta totulu reposá

Pâna si chiar garl'a in albita sea;

Numai o copila singura veghiá

Si 'n tacerea noptii astfelu ea cantá :

Canta, ca este orfana si ca numai prin onore pote sa dobândescă pe „Costica“.

Insa in feréstra bate óre care,

Numai decatú Lis'a sufla 'n luminare.

Totu intra 'n tacere. Unu glasu mangaiosu

In liniscea noptii vibr'armoniosu :

— Eu suntu, Eliso, nu te spariá,

Ean aprinde lamp'a, sa vedu fati'a ta,

— A! tu esti, Costica! — Eu, angelulu meu,

Si asceptu deaséra sub balconulu teu.

— Frumosa purtare ! Bine siede, dieu !

Sa siedi tóta nopti sub balconulu meu,

— Ci ia lasa glum'a, date iute josi,

Si da-mi e guritia, angelu radiosu !

— Sa-ti dau o guritia, pe ferésta, eu?

Nu me cunosci inca Domnisorul meu.

Eu mi tinu parol'a pe care ti-amu datu,

Dupa cunumia sa-li dau sarutat!

— Dar neci eu parol'a, Liso, n'am, uitat,

Ci da-mi o guritia, căci amu inghetiatu,

etc.

— Dami o sarutare, o Lis'a mea,

Si ti juru, ca maue tu esci sóti'a mea !

— Fapte! fapte! fapte! căci de juramentu

Si de vorbe grase pré satula suntu,

etc.

— Adio Eliso! me ducu sa me 'necu ...

Adio ! vedi insa unde-i laculu secundu etc, etc

Resultatul este ca a dòua dt Costic'a se insora cu Lis'a.

Cine aru si creditu ca asemenea plătitudine de mahala sa se imbrace vreodata cu vestimentulu poesiei ?

Si fiindu ca amu vorbitu de „Costică“ si de „Lis'a“, sa mai considerâmu unu altu periculu de injosire alu poesiei : numele proprii. In poesie epice cu fundament istoricu numele proprii suntu in mare parte impuse poetului ; nu le pote nici evita nici alege. Dara ele in asemenea casuri nu strica impressiunea poetica : faptulu , ca suntu istorice, le da óre-care nobletia de vechime si le redica preste sfer'a comuna. Insa in poesii lírici numele proprii suntu pericolose. Unele potu trece, d. e. Elen'a pote din amintirea anticitatii Grecesci, Mari'a pote din cauza ca este purtat de o fintia venerata a religiunei crestine etc. Dara cele mai multe injosescă poesi'a, aducendu aminte mai intâiu lectorului cutare său cutare persoña forte prozaica si comuna, care pôrta acelasi nume.

Dar de ce, fetitia Asia cruda esci, De-alu teu lonica, Nu compatimesci

Imi dicea-i odata, imi aducu aminte, Cu o voce dulce, ce deltu me 'ncanta!

Te iubescu, iubescu, Costica, te iubescu serbinte,

Si nu-ti ceru nemic'a decatú man'a ta !

Dómne cătu e de frumosa Lisisor'a mea !

Si cătu e de dragostea Candu me uitu la ea

(Va urmă.)

la afacerile loru comerciale si economice. Prin atari represaliu aru suferi si putinu negotiu ce-lu avemu in afara si unu numeru mare de platitori de contributiuni aru fi adusi la sapa de lemn.

* * Depesiele telegrafice ajunse din Occidente vestesca ca Imperati Napoleonu si Iosef s-au ocupat multu de Principalele Dunarei la intrevederea co au avut la Salzburg.

* * Intre Ord'a si Alb'a-Iuli'a s'a aflatu in dilele trecute, cu ocazionea sapaturilor ce se facu pentru cladiru drumului de feru, mai multe lucruri forte intereseante, pre locul unde s'a estinsu odiniora alu doile mai mare municipiu romanu, Apulu. E o paguba mare pentru sciintia ca zacu atatea vistierii pretiose sub pamantu dara si din cate s'a desgropatu pana acum la ocazione, audim si ceteru si in alte fai din patria ca multe pretiose au trecutu prin manile unor omeni interesati numai de castig privatu si asiá vase si alte lucruri de auru si de argintu precum si monete a intratu in topitora unui si altui pentru ca sa se prefaca in auru si argintu de vendutu. Cetimur totusi ca o scafa pentru sacrificie s'a pututu mantu. Scaf'a e de argintu si din unele urme se vede ca a fostu suflata cu auru. Form'a esteriora a scafei asigura referintele ca aru face onore ori-cărui argintariu din dilele noastre candu aru scí sa faurésca unu vasu eá acest'a. Marimea e de vr'o trei policari in diametru si are o margine refranta, a cărei resfratura face vre-o trei pana in patru linii. Innaltimea e mai de cinci patrarii policari. Marginea (budi'a) e infrumuseta cu figuri de ochi de bou struiti unulu intr'altulu. Pre paretii ce se angusta spre fundu se vedu in reliefu atribute de ale agriculturie si pescuitului mestecate cu multe forme de paseri. Pre langa scafa acest'a s'a mai aflatu si monete in pretiu de 140 fl sunatori. Monetele aceste pre 500 la numeru infatisieza regentii dela Drusu pana la Adrianu in situ neintreruptu. Se mai afla printre monetele aceste si de cele ale Lucillei si Faustinei, si alte obiecte de taoleta si de trebuintele casnice; intre cele d'antaiu obiecte de osu de elefantu. In apropierea cortului claditoriloru drumului de feru s'a aflatu altarie votive statute de diei pagani, inscriptiuni si caramidi mari de strade, dupa cum se obisnoua romanii ale face. Multe din aceste obiecte si-au luat drumulu catra ministeriu la Pest'a.

* * Reuniune pentru cultura struguriloru s'a fundat si inca pre actiuni in Turd'a. O octune costa 50 fl. v. a. Chiamarea reuniunei va fi a introduce in tiéra februarie cele mai bune si mai alese de struguri in tiéra, asiá incat si vîl mai mari intregi sa aiba viite de cele mai nobile.

* * In Ulior'a a nascutu o muiere la 6 septembri dupa cununia, doi prunci si o prunca. Unul dintre copiii acestia a murit inca nascendu, cialalti doi vre-o cateva dile mai tardiu. Mam'a copiiloru e sanetosa.

* * De la gimnasiul gr. or. de Suczawa a primiram programul, care porta titlul: "Programm des griechisch-orientalischen Gymnasiums in Suczawa für das Schuljahr 1867." Din acesta reproducem: Urmatorii fura professoari in anul scol. decursu (numele-i arata cari suntu romani) 1) Dr. Iosef Marek, 2) Iohann Kriz, 3) Aug. Klimpfinger, 4) Dr. Blas. Knauer, 5) Ios. Rohmoser, 6) Dem. Isopescu, 7) Const. Andrieviciu, 8) Ioann. Beldeanu, 9) St. Nosiewicz, 10) Ieron. Munteanu, 11) Marianu Nagel, 12) Erasm. Neuburg, 13) Tar. Lucyk, 14) Lab. Krupka. — Studinti au fostu la finea anului in cl. I. 48 (intre cari 18 romani) — cl. II. 41 (16 rom) — cl. III. 36 (18 rom.) — cl. IV. 34 (15 rom.) — cl. V 35 (17 rom.) — cl. VI. 23 (15 rom.) — cl. VII. 19 (6 rom.) — cl. VIII. 10 (4 rom.). Cei de alte natrualitati suntu in ordinea prima nemti, apoi armeni, poloni, ruteni, si evrei (dara evrei figură sub natrualitatea nemtiseasca). De-si precum vedem, romani suntu in majoritate, totusi e desproprietate, caci aru trebui sa fie si mai multi considerandu majoritatea absoluta a locuitoriloru romani din acesta tiéra. La instructione limb'a nemtiseaca occupa unu locu ce nu lu merita intr'unu institutu zidit din fondulu relig. romanescu, in adeveru se tine socot'a si de limb'a romana, dar deplinu se va puté introduce numai cu intrarea noiloru professori indigeni gr. or. dintre cari unii acum si facu studiile la universitatea Vieni. — Fondulu religiaru imparte 15 stipendie

(6 cate 120 fl, 8 cate de 84 fl.) eara din fundatuna comunitelor si a proprietarilor ce dau doce stipendie cate de 50 fl. la doi teneri: Rudolf Lewandowski si Eduard Brand. (Comune romane si proprietari romani, si totusi in fundatunea loru nici unu romanu). „Albin'a."

* * Scola a 2-a romana, invenitata in Octombrie 1866, in Bell'a (Macedonia), a facutu unu mare progresu, caci intr'unu asiá de scurtu tempu acesta scola numera preste 30 de elevi afară de cati-va preoti cari au invietiati ar ceteri romanesce. Aceasta dovedește pana la evidenția desvoltarea simbolismului de natrualitate in pepturile romanilor de preste Dunare si guvernului impreuna cu natrualitate este in totu dreptul a se felicită pentru marele si frumosete resultate ce au obtinutu pana acum. Guvernul M. S. Sultanului nu va avea de catu a se felicită la rendul seu, caci a datu inalt'a sea protectiune, desvoltarei si culturiei Macedono-Romanilor. (Monitorul).

* * Diu'a onomastica a lui Kosuth s'a serbatu in anul acesta in Czeleged cu mare entuziasmu. In biseric'a reformata de acolo s'a celebrat si unu servitii de diecescu solemnulu in onorea numelui lui Kossuth petrecutu de sunetul clopotelor si al trusurilor. Sera a fostu jocu si cantece sub ceriulu liberu unde nu lipsira aclamatiunile: eljen Kossuth Lajos.

* * Se scie ca unspre-dieci mii de puseci cu acu trameze guvernului Romanu, s'a prinsu de autoritatile unguresci si s'a opritu sub cuventul ca aceste arme aru puté fi destinate a atitia o miscare insurectuala in Transilvania. Eata rezultatul celu mai neted alu incercarilor copilaresci ale partidei dela putere cu tramitera in Transilvania a copiiloru spre a lucra la serosul si marele planu de Pan-Romanismu. Mostntri Rosie cari se trecu la Passagiul Romanu!

Cu aceasta ocazione audim dela unu compatriotu, venit de curendu din Vien'a, ca Princepele Cuz'a, basandu-se pre vechile sele relatuni cu c. Andrássy, presedintele ministeriului ungurescu, a facutu mai multe incercari langa densulu cu scopul de a dobandi radicarea secuestrului pusu pre armele romane.

Voda Cuz'a s'a facutu advocatulu Romanilor in dreptul loru si a amintit cu acesta cont. Andrássy serviciile numerose si eminente ce facuse elu in tempul domniei lui la unu mare numaru de emigrati unguri.

Fiindu astfelu, speram ca adunarea nu va mai avea nevoia a pune in budget cheltuiala cu unu agentu alu tierei la Vien'a. „Tr. Carp."

* * Anunciu importantu. Unii din DD. autori romani au intielesu ca numai autori de opere literarie voru participa la marea adunare a autoriloru romani; se face dara cunoscutu ca toti cati au produsu, ca autori, ori-ce opere in limb'a romana, fia pre campia literaturei, fia pre aceea a sciintieloru si a artelor frumose, voru participa la aceasta adunare natrualala de autori romani.

Comitetulu provisoriu.

NB. Sa se grabesca toti autori a ne comunică liste cu operele luate ca sa potem anunti mai ingrasa convocarea adunarei. „Natiunea."

* * (Morale de fulgeru) Parochulu din Kremsdorfu, comitatul Edinburgului, I. Steinbacher se grabea in 22 Augustu pre la 7 ore sér'a a ajunge catra casa. Venea dela campu. Pre candu mai avea vre-o sutu de pasi pana sa ajunga a casa si se afla tocma la punctul celu mai inaltu nu departe de unu siru de arbori, atunci fiindu o tempestate forte mare, unu fulgeru tunatoriu se descarcă si rumpe trunchiulu unui arbore, fara de ai vatemă versulu, dara a omorit si pre numitulu preotu, carele tocma parasise sirulu arboriloru. Omenei ce se aflau in apropiere a alergatu in data sa veda ce s'a intemplatu unde a cadiutu fulgerulu si acolo aflara pre preotulu loru, pre care-lu credeau mai intai dupa vestimentele cele trentiuite, de unu cersitoriu, returnatul pre spate si mortu. Inainte de tote iau stinsu vestimentele ce luase flacari. Cercetandu trupulu, a aflatu in verful capului, unde era putinu plesiugu o rana carea semană cu o tajetura; urechile negre perulu parlitu si dedesuptulu urechiloru rane de arsura; picioarele inca erau negre si ca impuscate de alici mici. Vestimentele erau formalu daraburite si pela-

ri asemenea rupta era aninata de unu arbore. Se vede ca esplosiunea a fostu forte mare.

Nr. 14—2 Concursu

Care se deschide spre intregirea statiunei vacante de invatatoriu la scola populara gr. er. din comun'a Talmacelu, in Scaunul Sabiuului.

Cu acesta statiune suntu impreunate urmatorele emolumente:

- in bani gat'a pre anulu scolaru 120 fl. v. a.
- cortelu liberu langa scola.
- lemnne sociale de ajunsu, si
- grădina de legumi langa scola.

Doritorii de a ocupă acestu postu invatatorescu, voru avea a indiestra petifunea loru concursuala timbrata dupa cuviintia, cu atestatul de bozatu cu atestate cumca au absolvutu cu sporiu bunu gimnasiulu de josu, si cursulu Pedagogicu in Institutul nostru Archidiecesanu in Sabiu, apoi despre purtarea sea politica si morala, si despre servitiul seu de pana acum, precum, si despre deplin'a deprindere, in tipiculu, si cantările bisericei noastre gr. res. apoi acea petifune, pana la 14 Sept. a. c. st. v. sa o asterna la subscrissulu Inspectoru districtualu de scole, spre urmarea mai incolo.

Sabiu 26 Aug. 1867.

Ioann Panoviciu
Protopopu si Inspect.
de scole.

10—1 Concursu

Pentru postulu de invatatoriu la scola populara gr. or. din Orasul Alb'a-Iuli'a cu care suntu impreunate urmatorele emolumente:

- salariu pentru anulu scolaru 140 fl. v. a.
- cuartiru liberu, si
- 4 orgii de lemn.

Doritorii de a ocupă acestu postu invatatorescu, au a-si tramete documentele timbrate si francate la subscrissulu pana in 15 Septembre a. c. st. v. documentandu:

- ca suntu de religiunea gr. or.
- ca au absolvutu 4 clase gimnasiale, cursulu pedagogicu cu succesu bunu; sa scia limb'a ungara si germana.
- ca scia tipiculu bisericei noastre, si cantaretii bonu;
- sa aiba atestatul despre purtările loru morale si politice.

Alb'a-Iuli'a 28 Augustu 1867.

Alesandru Tordasianu
Adm. Prot. gr. or. alu Albeile si Inspect. scol.

Nr. 15—1 Cittatiune edictala.

Angelu N. Teclu din Brasiovu, de legea gr. or., carele tocmai candu si debuitu sa-si dea responsulu seu la actia de procesu divortiale a socii sele Revec'a Th. Moldovanu totu din Brasiovu de relega gr. or., sa facutu nevediutu, asiá incat din lun'a lui Maiu 1866 nu se scie unde se afla, este prin acesta citatu, ca in terminu de unu anu si o dt, dela datulu presinte, sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale aici subscrise, caci la din contra se va decide divortiul cerutu de soci'a sea si in absentia lui.

Brasiovu 26 Augustu 1867.

Forulu matrimoniale alu Tractului protopopescu I. alu Brasiovului.

Iosifu Baracu
Protopopu.

De Limbiku Kordelatu. (Verme solitario)
Vindeca faradure si pericolu in 2 ore Dr. Bloch
in Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslusiri se
dau prin scrisori franceze. — Medicamente cu
modulul intrebuintarii se trimite cu posta.

Burs'a de Vienn'a.

Din 30 Aug. (11 Sept.) 1867.

Metalicele 5%	57 65	Act. de creditu 183 50
Imprumut. nat. 5%	66 60	Argintulu 121 25
Actiile de banca	685	Galbinulu 5 90